

Sygn. akt II Ca 425/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Karina Marczak
Sędziowie:	SO Sławomir Krajewski (spr.) SO Marzenna Ernest
Protokolant:	Mariusz Toczek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 października 2015 roku spraw

- z powództwa M. C.

przeciwko (...) Company SE z siedzibą w R.

o zapłatę

- z powództwa I. C.

przeciwko (...) Company SE z siedzibą w R.

o zapłatę zł

- z powództwa P. C.

przeciwko (...) Company SE z siedzibą w R.

o zapłatę

- z powództwa J. C.

przeciwko (...) Company SE z siedzibą w R.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 23 października 2014 roku, sygn. akt I C 1802/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. w punktach I., III., VI. i VIII. oddala powództwa,

b. w punkcie V. zasądza od powódki I. C. na rzecz pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. kwotę (...) (dwa tysiące czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

c. w punkcie II. odstępuje od obciążania pozostałych powodów kosztami procesu,

d. uchyla punkty VII. i IX. i XII.,

e. w punkcie XI. nakazuje pobrać od powódki I. C. na rzecz Skarbu Państwa – Sadu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim kwotę 1857,30 zł (tysiąc osiemset pięćdziesiąt siedem złotych i trzydzieści groszy), tytułem niewiszczonych kosztów sądowych i odstępuje od obciążania pozostałych powodów kosztami sądowymi,

2. oddala apelację w pozostałej części,

3. zasądza od powódki I. C. na rzecz pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. kwotę 550 (pięćset pięćdziesiąt) złotych, tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego,

4. odstępuje od obciążania pozostałych powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 425/15

UZASADNIENIE

Powodowie I. C., M. C., J. C. i P. C. wnieśli pozwu przeciwko (...) Company SE z siedzibą w R., w których zażądali od pozwanego zasądzenia kwot: 10.724 zł na rzecz I. C., 3627 zł na rzecz małoletniego M. C., 3627 zł na rzecz J. C. oraz 3627 zł na rzecz P. C. wraz z ustawowymi odsetkami od wyżej wskazanych kwot liczonymi od dnia 10 lipca 2012 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniach powodowie wskazywali, że w dniu 20 marca 2012 roku doszło do zderzenia samochodu marki V. (...) o nr rej. (...), którego byli pasażerami, z innym pojazdem, którego kierująca, uznana za sprawcę zdarzenia posiadała ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego. W wyniku tego zdarzenia powodowie doznali obrażeń ciała. Dodali, że pozwany uznał swoją odpowiedzialność za skutki zdarzenia, jednakże wypłacił I. C. tytułem zadośćuczynienia kwotę jedynie 4276,35 zł zamiast żądanej kwoty 15.000 zł oraz kwoty po 4373,10 zł na rzecz powodów małoletnich J. C., M. C. i P. C. zamiast żądanej przez każdego z tych powodów kwoty 8000 zł. Powodowie podkreślili, że odniesione przez nich na skutek wyżej wskazanego zdarzenia urazy fizyczne i psychiczne uzasadniają żądanie dopłaty wskazanych w pozwie kwot tytułem zadośćuczynienia.

W odpowiedzi na pozew (...) Company SE z siedzibą w R. wniósł o oddalenie powództw i o zasądzenie od powodów kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany podkreślił, że wypłacone powodom kwoty zadośćuczynienia są w pełni adekwatne do odniesionych przez powodów krzywd fizycznych i psychicznych odniesionych na skutek zdarzenia drogowego z dnia 12 marca 2012 roku.

Wyrokiem z dnia 23 października 2014 roku Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim Wydział I Cywilny:

I. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz małoletniego powoda M. C. reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych – rodziców I. C. i D. C. kwotę 3627 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej płatnymi poczynając od dnia 10 lipca 2012 roku;

II. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz małoletniego powoda M. C. reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych – rodziców I. C. i D. C. kwotę 799 zł, tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz powódki I. C. kwotę 5000 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej płatnymi poczynając od dnia 12 lipca 2012 roku;

IV. oddalił powództwo I. C. wobec pozwanego w pozostałym zakresie;

V. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz powódki I. C. kwotę 267 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w pozostałym zakresie zniósł koszty postępowania między stronami;

VI. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz małoletniej powódki P. C. reprezentowanej przez przedstawicieli ustawowych - rodziców I. C. i D. C. kwotę 3627 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej płatnymi poczynając od dnia 12 lipca 2012 roku;

VII. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz małoletniej powódki P. C. reprezentowanej przez przedstawicieli ustawowych - rodziców I. C. i D. C. kwotę 799 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

VIII. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz małoletniego powoda J. C. reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych – rodziców I. C. i D. C. kwotę 3627 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej płatnymi poczynając od dnia 10 lipca 2012 roku;

IX. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz małoletniego powoda J. C. reprezentowanego przez przedstawicieli ustawowych – rodziców I. C. i D. C. kwotę 799 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

X. przyznał (...) Uniwersytetowi Medycznemu w S. wynagrodzenie za sporządzone opinie w sprawie w kwocie 7429,20 zł;

XI. nakazał pobrać od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim kwotę 7429,20 zł tytułem zwrotu wydatków;

XII. zasądził od pozwanego (...) Company SE z siedzibą w R. Republika Łotewska na rzecz powodów solidarnych: I. C. oraz małoletnich M. C., P. C. i J. C. reprezentowanych przez przedstawicieli ustawowych - rodziców I. C. i D. C. kwotę 1238,40 zł tytułem zwrotu wydatków.

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na ustalonym w sposób następujący stanie faktycznym:

W dniu 20 marca 2012 roku w S., na ul. (...) samochód marki V. (...) o nr rej. (...), którym poruszali się powodowie został uderzony przez pojazd marki V. (...) o nr rej. (...). Kierująca samochodem V. (...), która została uznana za sprawcę wypadku posiadała ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego.

Po zdarzeniu I. C. wraz z dziećmi M. C., J. C. i P. C. zgłosiła się do lekarza, gdzie dostała skierowanie do poradni chirurgicznej. Wykonano jej również badanie RTG, nie stwierdzono u niej poważniejszych urazów, a jedynie silne stłuczenie. Zalecono jej leki przeciwbólowe i przeciwzapalne. I. C. przebywała na zwolnieniu lekarskim przez około dwa miesiące, przez długi czas odczuwała dolegliwości bólowe, z tego względu poddawała się zabiegom masażu. Przez okres miesiąca po wypadku powódka nosiła kołnierz ortopedyczny. I. C. w dalszym ciągu jeździ samochodem, choć zdarza jej się odczuwać lęk przez kolejnym wypadkiem.

M. C. po wypadku był badany w szpitalu, gdzie nie stwierdzono u niego poważnych urazów, odczuwał dolegliwości bólowe w obrębie barku i szyi przez okres około dwóch tygodni po wypadku. Powód obecnie odczuwa lęk podczas podróży samochodem.

P. C. odczuwała przez pewien czas po wypadku dolegliwości bólowe w obrębie szyi przez okres około jednego miesiąca, obecnie powódka nie odczuwa żadnych dolegliwości bólowych, choć również odczuwa lęk podczas jazdy samochodem.

Także J. C. przez około jeden miesiąc odczuwał dolegliwości bólowe i z tego względu zażywał leki przeciwbólowe, także i on obawia się w trakcie jazdy samochodem, że sytuacja z dnia 20 marca 2012 roku się powtórzy.

Pozwany tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przyznał i wypłacił I. C. kwotę 4276,35 zł oraz kwoty po 4373,10 zł małoletnim J. C., M. C. oraz P. C..

Powodowie odwołali się od decyzji ubezpieczyciela żądając dopłaty zadośćuczynienia do wysokości 15.000 zł na rzecz I. C. i 8.000 na rzecz pozostałych powodów.

Decyzją z dnia 9 lipca 2012 r. pozwany ostatecznie odmówił dopłaty do zadośćuczynienia.

W wyniku urazu z dnia 20 marca 2012 roku powódka I. C. doznała bezwładnościowego urazu kręgosłupa, ale w stopniu nie powodujących trwałych zmian strukturalnych, dolegliwości bólowe uwzględniając okres gojenia się tkanek nie powinny trwać dłużej, niż 3-4 tygodnie. Brak jest podstaw do przyjęcia trwałych następstw urazu, a doznane obrażenia nie powinny rzutować na aktualną sprawność ruchu, zaś u I. C. nie nastąpił trwały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu. Zakres doznanych obrażeń nie wpływa na dalsze funkcjonowanie organizmu powódki. Proces leczenia został zakończony. Pierwotna struktura anatomiczna dotkniętych urazem narządów nie została trwale naruszona.

W przypadku powoda małoletniego M. C. w wyniku zdarzenia z dnia 20 marca 2012 roku doznał on bezwładnościowego urazu kręgosłupa, bez trwałego naruszenia struktur tkankowych, nie doznał on trwałego uszczerbku na zdrowiu. Dolegliwości bólowe w jego przypadku nie powinny trwać dłużej, niż 6 tygodni. Leczenie i rehabilitacja powoda zostały zakończone w dniu 12 czerwca 2012 roku. Pierwotna struktura anatomiczna dotkniętych urazem narządów nie została trwale naruszona.

W przypadku powoda małoletniego J. C. w wyniku zdarzenia z dnia 20 marca 2012 roku doznał on bezwładnościowego urazu kręgosłupa, bez trwałego naruszenia struktur tkankowych, nie doznał on trwałego uszczerbku na zdrowiu. Doznany uraz nie powinien mieć wpływu na aktualną funkcję narządu ruchu. Dolegliwości bólowe w jego przypadku nie powinny trwać dłużej, niż 6 tygodni. Pierwotna struktura anatomiczna dotkniętych urazem narządów nie została trwale naruszona.

Wreszcie w przypadku powódki małoletniej P. C. w wyniku wyżej wskazanego zdarzenia doznała ona bezwładnościowego urazu kręgosłupa, bez trwałego naruszenia struktur tkankowych. Nie stwierdzono u małoletniej trwałego, ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Przebyty uraz nie ma wpływu na aktualną funkcję narządu ruchu. Dolegliwości bólowe po urazie nie powinny trwać dłużej, niż 6 - 8 tygodni. P. C. powróciła obecnie do stanu zdrowia.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż powództwa małoletnich J. C., M. C. i P. C. okazały się uzasadnione w całości, natomiast powództwo I. C. okazało się zasadne jedynie częściowo.

Sąd Rejonowy wskazał, iż w przedmiotowej sprawie nie stanowiło przedmiotu sporu, że źródłem odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej wobec powodów stanowi wypadek, jakiemu ulegli oni w dniu 20 marca 2012 roku sprawcą którego była osoba posiadająca ubezpieczenie w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego. Pozwany uznawał swoją odpowiedzialność za negatywne następstwa tego zdarzenia. Bezspornym było również, że pozwany wypłacił z tego tytułu kwotę 4276,35 zł na rzecz I. C. oraz kwoty po 4373,10 zł na rzecz każdego z powodów małoletnich J. C., M. C. oraz P. C.. Sporny był natomiast zakres tej odpowiedzialności, albowiem zdaniem pozwanego przyznane przez niego kwoty w pełni rekompensowały krzywdę powodów zaś strony powodowe stały na stanowisku, że kwoty te nie są wystarczające do pełnej rekompensaty za krzywdę i że dopiero kwota odpowiednio 15.000 zł w przypadku I. C. i kwoty po 8000 zł w przypadku małoletnich powodów J. C., M. C. oraz P. C. w pełni zrekompensują krzywdę i z tego względu domagały się od pozwanego dopłaty kwoty 10.724 zł dla I. C. i kwot po 3627 zł na rzecz małoletnich J. C., M. C. oraz P. C. do wypłaconego wcześniej zadośćuczynienia.

Sąd stwierdził, iż pomiędzy stronami w sprawie sporny pozostawał zatem rozmiar krzywdy doznanej przez powodów wskutek zaistniałego zdarzenia, a co za tym idzie wysokość należnego im z tego tytułu zadośćuczynienia za ból i

cierpienie o charakterze fizycznym i psychicznym, jakie wiązały się zarówno z wypadkiem, jak i z procesem leczenia oraz skutkami wywołanymi przez niego w zakresie stanu zdrowia powodów. Według Sądu I instancji należało zatem ocenić, czy rozmiar cierpień fizycznych i psychicznych powodów spowodowanych doznanymi na skutek wypadku w dniu 20 marca 2010 roku uzasadnia ich żądanie dopłaty zadośćuczynienia, a jeżeli tak, to w jakiej wysokości.

Przy ustalaniu rozmiaru cierpień fizycznych powodów Sąd Rejonowy oparł się na opiniach biegłych specjalistów z (...) w S.. Wskazał, iż zostały one sformułowane przez osoby dysponujące odpowiednią wiedzą specjalistyczną i doświadczeniem zawodowym. Sąd dodał, iż biegli sporządzający opinię oparli się przy tym na całokształcie zebranego w sprawie materiału dowodowego, wywodząc na tej podstawie logicznie uzasadnione wnioski i wiążąc je z przedstawionym w opinii procesem rozumowania. Sąd I instancji nadmienił, iż ustalenia w tychże opiniach biegłych nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Oceniając zasadność powództwa I. C. Sąd Rejonowy zauważył, iż niewątpliwie powódka odniosła krzywdę na skutek omawianego wypadku. Przy miarkowaniu kwoty zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze zarówno cierpienia fizyczne i psychiczne, jakie I. C. odczuwała w związku z wypadkiem. Sąd zwrócił uwagę, iż na skutek wypadku powódka odczuwała silne bóle szyi, przez dwa miesiące przebywała na zwolnieniu lekarskim oraz przez miesiąc nosiła kołnierz ortopedyczny. Niewątpliwie również powódka odniosła na skutek tego wypadku uraz psychiczny, gdyż jest oczywistym, że I. C. może odczuwać po wypadku lęk przed jazdą samochodem. Bezsprzecznie zatem cierpienia fizyczne odczuwane przez nią po wypadku były dotkliwe, zaś skutki urazów psychicznych powódka odczuwa do chwili obecnej. Sąd zaznaczył jednak przy tym, że urazy fizyczne odniesione przez I. C. nie miały charakteru trwałego, a proces ich leczenia, zakończony pełnym powrotem powódki do zdrowia, trwał zaledwie kilka tygodni. Ponadto I. C. nie odczuwa obecnie żadnych dolegliwości związanych z inkryminowanym zdarzeniem, wobec czego Sąd I instancji doszedł do przekonania, że żądana przez nią od pozwanego kwota 15.000 zł jest zbyt wygórowana. Zdaniem Sądu jest ona nieadekwatna do rodzaju i rozmiaru doznanej przez powódkę krzywdy. Sąd Rejonowy podniósł, iż czynnikami, które wpływają na wysokość zasądanego zadośćuczynienia są m.in.: rodzaj naruszonego dobra, rozmiar doznanej krzywdy - oceniany obiektywnie, intensywność naruszenia - oceniana obiektywnie, stopień negatywnych konsekwencji dla pokrzywdzonego wynikających z dokonanego naruszenia dobra osobistego, w tym także niewymiernych majątkowo, nieodwracalność skutków naruszenia, stopień winy sprawcy, sytuacja majątkowa i osobista zobowiązanego. Sąd powołał się przy tym na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r. (IV CSK 243/08, LEX nr 590267), iż stosownie do art. 445 § 1 k.c., zadośćuczynienie stanowiące formę rekompensaty pieniężnej z tytułu doznanej szkody niemajątkowej, ma być „odpowiednie” do doznanej krzywdy, którą określa się przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności rozmiaru cierpień fizycznych i psychicznych oraz skutków uszczerbku zdrowia na przyszłość. Zespół tych okoliczności stanowi podstawę faktyczną określenia zadośćuczynienia, zarówno przy precyzowaniu żądania przez poszkodowanego, jak i przy wyrokowaniu. Jednocześnie Sąd I instancji w oparciu o pogląd Sądu Apelacyjnego w Lublinie wyrażony w wyroku z dnia 29 września 2005 r. (I ACa 510/05, LEX nr 193938) nadmienił, iż podstawową funkcją zadośćuczynienia jest funkcja kompensacyjna, co oznacza, iż przyznana poszkodowanemu kwota powinna stanowić realną wartość ekonomiczną w odniesieniu do doznanej krzywdy.

Wobec powyższego, za adekwatną w stosunku do doznanej krzywdy, uwzględniając przy tym wypłacone przez pozwanego ubezpieczyciela świadczenie Sąd uznał kwotę 5000 zł, którą zasądził na rzecz I. C., zaś w pozostałej części powództwo oddalił.

Odnośnie oceny rozmiaru krzywdy doznanej w wyniku zdarzenia z dnia 20 marca 2012 roku przez małoletnich J. C., M. C. oraz P. C. Sąd I instancji zaznaczył, że urazy odniesione przez nich, z uwagi na mechanikę wypadku miały bardzo zbliżony charakter. Sąd zwrócił uwagę, iż J. C., M. C. oraz P. C. żądali zasądzenia na swoją rzecz tytułem dopłaty zadośćuczynienia kwot w tej samej wysokości każdy, mianowicie po 3627 zł. Sąd Rejonowy wskazał, iż oceniając rozmiar urazów fizycznych oparł się na dowodach w postaci przesłuchania stron oraz opiniach biegłych, które jak to zostało wyżej wskazane uznane zostały za w pełni wiarygodne. Dodał, iż każda z tych osób doznała urazu szyi oraz stłuczeń bez trwałego naruszenia tkanek ciała a ponadto powodowie ci odczuwali dolegliwości bólowe przez okres

kilku tygodni po wypadku, a proces ich leczenia się zakończył. Niewątpliwie również i oni odnieśli na skutek wypadku uraz psychiczny, który objawia się występowaniem lęku przed jazdą samochodem.

Na podstawie powyższych rozważań Sąd I instancji doszedł do przekonania, że żądana przez małoletnich J. C., M. C. i P. C. kwota 3627 zł za doznane na skutek wypadku cierpienia, uwzględniając przy tym wypłacone już przez pozwanego ubezpieczyciela zadośćuczynienie nie jest wygórowana i dlatego zasądził każdemu z wyżej wskazanych powodów żadaną przez nich kwotę tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wypadku z dnia 20 marca 2012 roku.

O odsetkach od zasądzonych kwot Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., podnosząc, iż pozwany ostatecznie odmówił dopłaty zadośćuczynienia w dniu 9 lipca 2012 roku, a zatem od tego dnia znajdował się w stosunku do powodów w zwłoce ze spełnieniem świadczenia. Wobec tego należało zasądzić odsetki ustawowe od dnia następnego, czyli od 10 lipca 2012 r., zgodnie z żądaniem pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany i zaskarżając wyrok w części, tj. co do pkt. I, III, VI, VIII w całości, zaś co do pkt. II, V, VII, IX, XI, XII w zakresie całości rozstrzygnięcia o kosztach, wniósł o jego zmianę w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództw w całości oraz zmianę orzeczenia o kosztach, poprzez zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego, adekwatnie do wyniku postępowania, jak również o zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa za II instancję.

Skarżący zarzucił Sądowi pierwszej instancji:

I. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

1. art. 445 § 1 k.c. poprzez wadliwą wykładnię pojęcia „sumy odpowiedniej” i przyznanie powodom zadośćuczynienia za krzywdę w wysokości rażąco zawyżonej w stosunku do rozmiaru ich krzywdy, cierpien fizycznych i psychicznych doznanych na skutek wypadku drogowego z dnia 26 października 2012 roku, podczas gdy:

a) przyznanie na rzecz powodów kwoty zadośćuczynienia w zasądzonej wysokości z uwzględnieniem kwoty wypłaconej w postępowaniu likwidacyjnym doprowadzi nie tyle do złagodzenia odczuwanej przez powodów krzywdy, co do ich znacznego wzbogacenia, co z kolei jest ewidentnie sprzeczne z istotą instytucji zadośćuczynienia i budzi uzasadnione wątpliwości z punktu widzenia zasad współżycia społecznego,

b) Sąd I instancji ustalając wysokość zadośćuczynienia nie wziął pod uwagę przy miarkowaniu zadośćuczynienia wszystkich koniecznych okoliczności, które mają znaczenie dla ustalenia jego wysokości, tj. aktualnego stanu zdrowia powodów oraz stopy życiowej społeczeństwa,

c) Sąd I instancji pominął okoliczność, że powodowie - zgodnie z opinią biegłych - nie doznali żadnego trwałego ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, doznane obrażenia nie będą rzutowały na sprawność powodów w przyszłości, ani funkcję narządu ruchu, zaś jakiegokolwiek dolegliwości związane z wypadkiem komunikacyjnym trwały u powodów jedynie 3-4 tygodnie, co w odniesieniu do kwot zasądzonych zadośćuczynienia, czyni przedmiotowe kwoty rażąco zawyżonymi i nieadekwatnymi do konsekwencji wypadku komunikacyjnego.

2. art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez pominięcie przez Sąd I instancji okoliczności, że powodowie w toku całego postępowania nie udowodnili, aby na skutek wypadku komunikacyjnego doszło u nich do jakiegokolwiek urazu psychicznego, nie wnosili o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychologii lub psychiatrii, nigdy nie leczyli się psychiatrycznie, pomimo tego, że to do nich należał obowiązek udowodnienia przedmiotowych okoliczności, zaś waloru rzetelnego, obiektywnego dowodu nie mają niewątpliwie wyjaśnienia samych powodów, jako osób zainteresowanych wynikiem toczącego się postępowania,

3. art. 817 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 k.c. poprzez zasądzenie odsetek od należności głównej na rzecz powodów M. C. oraz J. C. od dnia 10.07.2012 r., zaś na rzecz powódek I. C. oraz P. C. od dnia 12.07.2012 r. zamiast od daty wyrokowania, mimo że określając wartość należnego świadczenia Sąd I instancji brał pod uwagę stan sprawy z chwili wyrokowania, zaś w toku postępowania sądowego zostały przeprowadzone dowody z zeznań świadków, opinii biegłych, które - zdaniem Sądu w sposób istotny wpływały na sposób ustalenia wysokości świadczeń, a w toku postępowania likwidacyjnego te dowody nie były przez powodów prezentowane, a przez to nie mogły być i nie były znane pozwanemu, co uzasadniało orzeczenie o roszczeniu odsetkowym z uwzględnieniem dopiero daty wyrokowania.

II. Naruszenie prawa procesowego, a w szczególności:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, w tym przede wszystkim pominięcie wniosków zawartych w opiniach biegłych sądowych, którzy w sposób jednoznaczny wskazali, iż w przypadku powodów nie doszło do trwałego, ani nawet długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a ewentualny uraz psychiczny nie został przez powodów w żadnej mierze udowodniony, co z kolei obligowało Sąd I instancji do odpowiedniego zmiarkowania należnego powodom zadośćuczynienia i przy uwzględnieniu kwot wypłaconym w postępowaniu likwidacyjnym, winno skutkować oddaleniem powództw w całości,

2. art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 5 ust. 1 i art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczącego doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwoty 1238,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, tj. kosztów związanych z tłumaczeniem dokumentów przedmiotowej sprawy na język łotewski, podczas gdy tłumaczenie to w najmniejszym stopniu nie wynikało z inicjatywy pozwanego ani też nie było niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, albowiem Sąd I instancji winien był przesłać odpis pozwu wraz z załącznikami w języku polskim, a tłumaczenie na język łotewski dopiero wówczas, gdyby pozwany ewentualnie odmówił przyjęcia pozwu w języku polskim, co jednak nie miało miejsca.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się w przeważającej części zasadna, w szczególności w całości w odniesieniu do żądań pozwów.

Skarżący słusznie zarzucił Sądowi pierwszej instancji zarówno wadliwość ustaleń faktycznych, co do oszacowania czasu trwania następstw wypadku, w związku z zaistnieniem urazu psychicznego, jak i naruszenie prawa materialnego (art. 445 § 1 k.c.), poprzez rażące zawiżenie poziomu należnych powodom świadczeń z tytułu zadośćuczynienia z krzywdę.

Sąd Rejonowy tylko na podstawie zeznań powodów przyjął, że niewątpliwym jest, że powodowie doznali na skutek tego wypadku urazu psychicznego i jest oczywistym, że skutki tych urazów psychicznych powodowie odczuwają do chwili obecnej, co przejawia się w lęku przed jazdą samochodem.

Tymczasem tego rodzaju dolegliwości winny być zdiagnozowane przez lekarza – w realiach postępowania cywilnego przez biegłego sądowego. Ich zaistnienie i długotrwałość mieści się w zakresie wiedzy specjalistycznej, która na potrzeby procesu cywilnego jest dostępna wyłącznie biegłym sądowym i jest przez nich uzewnętrzniana w formie wydania opinii w sprawie, w trybie art. 278 i dalszych k.p.c.

Powodowie, reprezentowani w sprawie przez pełnomocnika zawodowego, wbrew spoczywającemu na nich w tym zakresie ciężarowi dowodu (art. 6 k.c.) nie zgłosili w tym przedmiocie wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Domagali się jedynie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego chirurga dziecięcego i ortopedy. Tak określona specjalizacja biegłego nie pozwalała na dokonywanie w trybie jego opinii ustaleń w przedmiocie zaistnienia u powodów tzw. stresu pourazowego, tym bardziej, że w pozwach nie powoływano się w

ogóle na jego zaistnienie. Kwesta ta pojawiła się dopiero w zeznaniach powodów, czego konsekwencją nie była jednak dodatkowa inicjatywa dowodowa – w ww. zakresie.

W związku z powyższym ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd pierwszej instancji nie mieści się w kryteriach swobodnej oceny dowodów, normowanych w art. 233 § 1 k.p.c. i jest tym samym w analizowanym zakresie wadliwa.

Reasumując w okolicznościach sprawy brak było podstaw do uznania zaistnienia u powodów urazu psychicznego – stresu pourazowego, w szczególności o długotrwałym okresie występowania, utrzymującego się do chwili obecnej.

Kwestia ta miała istotne znaczenie dla oceny poziomu należnego powodom zadośćuczynienia za krzywdę, którego jednym z najistotniejszych czynników jest czas występowania następstw wypadku.

W okolicznościach sprawy miarodajnym i przekonującym dowodem w tym przedmiocie była opinia PUM w S., gdzie w odniesieniu do wszystkich powodów przyjęto brak trwałych następstw zdrowotnych przedmiotowego zdarzenia, zaś w okresie około miesiąca po nim mogły występować u powodów dolegliwości bólowe, które nie miały dużego poziomu nasilenia.

Okoliczności te przemawiają za uznaniem kwot przyznanych przez Sąd Rejonowy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę na rzecz każdego z powodów za rażąco nieadekwatne do okoliczności sprawy.

Przypomnieć tu trzeba, że gdyby zaakceptować stanowisko Sądu Rejonowego powódka I. C. otrzymałaby tytułem zadośćuczynienia kwotę łącznie 9276,35 zł, zaś pozostali powodowie każdy kwotę łącznie 8000 zł.

Kwoty takie, zbliżające się do trzykrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia netto są niewspółmiernie wysokie w stosunku do poziomu krzywdy doznanej przez powodów.

Sąd Okręgowy uznał, że kwoty dotychczas wypłacone przez pozwanego na rzecz powodów przedstawiały dla nich odczuwalną ekonomicznie wartość i spełniają kryterium odpowiedniości świadczenia z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę, w rozumieniu art. 445 § 1 k.c.

W tym stanie rzeczy należało wszystkie powództwa uznać za bezzasadne w całości i je oddalić.

Wobec bezzasadności powództw zbędnym było rozpoznawanie zarzutów apelacji odnoszących się do kwestii terminu początkowego zasądzenia odsetek za opóźnienie, jak również co do uznania za koszty procesu podlegające zasądzeniu na rzecz powodów kosztów tłumaczenia pozwów na język łotewski.

Konsekwencją oddalenia powództw była konieczność uznania powodów za przegrywających proces w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy zgodnie z tak rozumianą zasadą odpowiedzialności za wynik procesu zasądził, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., w zw. z art. 99 k.p.c., od pozwanej I. C. na rzecz pozwanego kwotę 2417 zł, odpowiadającą wysokości poniesionych przez pozwanego kosztów procesu w sprawie z jej powództwa, w postaci wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W odniesieniu do pozostałych powodów Sąd Okręgowy uznał za stosowne odstąpienie od ich obciążania kosztami procesu, na podstawie art. 102 k.p.c. Za szczególne okoliczności sprawy uznać tu było trzeba, że powodowi ci będąc małoletnimi, nie mogli decydować o wytoczeniu powództwa. Nie bez znaczenia jest także jednorodność i identyczne okoliczności wszystkich czterech połączonych do wspólnego rozpoznania spraw.

Rozstrzygając o nieuiszczonych w postępowaniu przed Sądem Rejonowym kosztach sądowych, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 98 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał za zasadne obciążenie nimi jedynie powódki I. C. w 1/4 części tych kosztów, odpowiadających kosztom przeprowadzenia w odniesieniu do tej powódki dowodu z opinii biegłych.

Na podstawie odpowiednio zastosowanego art. 102 k.p.c., z takich samych względów jak przy orzekaniu o kosztach procesu, odstąpiono od obciążania pozostałych powodów kosztami sądowymi.

Podsumowując Sąd Okręgowy orzekł jak w punktach 1 i 2 sentencji wyroku, odpowiednio: na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c.

Według tych samych co w przypadku kosztów procesu w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji kryteriów, na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 102 k.p.c., zapadło orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, gdzie zasądzeniu od powódki I. C. na rzecz pozwanego podlegała całość poniesionych przez pozwanego w odniesieniu do jej powództwa kosztów postępowania apelacyjnego, w postaci opłaty od apelacji i wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w kwocie łącznie 550 zł. Sąd odstąpił natomiast od obciążania pozostałych powodów kosztami postępowania apelacyjnego.